

S.S. ACADEMY

Near Old Buspark, Adwait Marga, Kathmandu (पुरानो बसपार्क बन्दै गरेको भ्यू टावर हुँदै शहिद शुक्र स्कुलको अगाडि)

Contact No.: 9851123157, 9841353362, [f ss.academy](https://www.facebook.com/ss.academy)

इमेल: ssacademy49@gmail.com, वेबसाईट: www.ssstudycenter1.com

सैनिक ऐन, २०६३

प्रमाणीकरण: २०६३।६।१२

राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद: नेपालको संविधानको भाग २८, धारा २६६ मा राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद सम्बन्धमा व्यवस्था गरिएको छ । नेपालको समग्र राष्ट्रिय हित, सुरक्षा र प्रतिरक्षा सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्न तथा नेपाली सेनाको परिचालन वा नियन्त्रण गर्नका लागि नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषदलाई सिफारिस गर्ने कार्य यस परिषदले गर्ने व्यवस्था छ । परिषदको गठन देहाय अनुसार हुने व्यवस्था छ:

- क) प्रधानमन्त्री अध्यक्ष
- ख) नेपाल सरकारको रक्षा मन्त्री सदस्य
- ग) नेपाल सरकारको गृह मन्त्री सदस्य
- घ) नेपाल सरकारको परराष्ट्र मन्त्री सदस्य
- ङ) नेपाल सरकारको अर्थ मन्त्री सदस्य
- च) नेपाल सरकारको मुख्य सचिव सदस्य
- छ) प्रधान सेनापति, नेपाल सेना सदस्य

रक्षा मन्त्रालयको सचिवले परिषदको सदस्य सचिव भई काम गर्ने व्यवस्था छ । परिषदले आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपति समक्ष पेश गर्ने र राष्ट्रपतिले त्यस्तो प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री मार्फत संघीय संसद समक्ष पेश गर्न लगाउने व्यवस्था छ ।

राष्ट्रिय सुरक्षा परिषदको काम, कर्तव्य तथा अधिकार: सैनिक ऐन, २०६३ को दफा ६ बमोजिम राष्ट्रिय सुरक्षा परिषदको काम, कर्तव्य तथा अधिकार देहाय अनुसार रहेका छन्-

- क) नेपाली सेनाको परिचालन, सञ्चालन र प्रयोग सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रम तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने,
- ख) नेपाली सेनाको सङ्ख्या र सङ्गठनात्मक संरचना सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सुझाव पेश गर्ने,
- ग) नेपाली सेनाको व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई आवश्यक सुझाव पेश गर्ने,
- घ) नेपाली सेनाको हतियार, खरखजाना तथा अन्य सैन्य सामग्रीको व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई आवश्यक सुझाव पेश गर्ने,
- ङ) तोकिए बमोजिम अन्य काम गर्ने ।

प्रधान सेनापति नियुक्ति : मन्त्रिपरिषद्को सिफारिसमा राष्ट्रपतिले । निजलाई दर्ज्यानी चिन्ह राष्ट्रपतिबाट प्रदान गरिने ।

नेपाली सेनाको लागि अयोग्यता: देहायको व्यक्ति नेपाली सेनामा नियुक्त हुन अयोग्य मानिनेछ :-

- (क) गैर नेपाली जागरिक,
- (ख) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा कसुरदार ठहरिएको,
- (ग) भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी बर्खास्त भएको,
- (घ) मानव अधिकार हननमा कसुरदार ठहरिएको,
- (ङ) तोकिएको योग्यता नभएको ।

सैनिक कल्याणकारी कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको गठन

(क) प्रधान सेनापति - अध्यक्ष

(ख) संरक्षकबाट भूतपूर्व र बहालवाला सैनिक अधिकृत मध्येबाट मनोनीत दुईजना -सदस्य

(ग) प्रधान सेनापतिबाट बहालवाला र भूतपूर्व सैनिक अधिकृत मध्येबाट मनोनीत दुईजना -सदस्य

(घ) प्रतिनिधि अर्थ मन्त्रालय (रा.प.प्रथम श्रेणीको अधिकृत) -सदस्य

(ङ) प्रतिनिधि रक्षा मन्त्रालय (रा.प.प्रथम श्रेणीको अधिकृत) -सदस्य

सैनिक कल्याणकारी कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) कल्याणकारी कार्य र तोकिए बमोजिमका आयमूलक कार्य तथा कल्याणकारी योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, समन्वय तथा अनुगमन गर्ने,
- ख) सैनिक कृत्याकलापमा संलग्न रहँदाको अवस्थामा मृत्यु भएका वा अङ्गभङ्ग भएका सैनिकका परिवारको सम्बन्धमा आवश्यक पर्ने कल्याणकारी कार्य सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- ग) कल्याणकारी कार्य अन्तर्गतका सुविधा तथा सहूलियत घटाउने, बढाउने वा हटाउने,
- घ) कल्याणकारी कार्य, आयमूलक कार्य तथा कल्याणकारी योजना सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि तथा निर्देशिका तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- ङ) नेपाली सेनाले उपभोग गरिरहेको जग्गा तथा भौतिक पूर्वाधारमा नेपाली जङ्गी अड्डासँग सम्झौता गरी कल्याणकारी कार्य गर्ने,
- च) कल्याणकारी कार्य, आयमूलक कार्य तथा कल्याणकारी योजना सञ्चालन गर्न आवश्यकता अनुसार प्रशासनिक, आर्थिक तथा प्राविधिक एकाई गठन गरी सो एकाईको लागि आवश्यक जनशक्ति नियुक्ति गरी निजको सेवा, शर्त तथा पारिश्रमिक तोक्ने,
- छ) कल्याणकारी कार्य, आयमूलक कार्य तथा कल्याणकारी योजना प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गर्नका लागि विशेषज्ञ नियुक्ति गर्ने र निजको सेवा, शर्त तथा पारिश्रमिक तोक्ने,
- ज) कल्याणकारी कार्य, आयमूलक कार्य तथा कल्याणकारी योजना सञ्चालन भएका स्थानको सुरक्षाको लागि आवश्यकता अनुसार बहालवाला सैनिक व्यक्ति खटाउने,
- झ) सैनिक ऐनको अधीनमा रही चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्ने, खरिद गर्ने, बहालमा लिने, उपयोग गर्ने तथा बेचबिखन गर्ने,
- ञ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।

सैनिक विद्रोह (म्यूटिनी) - देहायको कुनै कार्य गरेमा सैनिक विद्रोहको कसुर गरेको मानिनेछ:

- क) सैनिक विद्रोहमा सरिक भएमा,
- ख) नेपाली सेना वा यसलाई सहयोग दिने कुनै बलको कुनै व्यक्तिसँग मिली सैनिक विद्रोह गरे गराएमा वा सो गर्न गराउन उत्तेजना फैलाएमा वा षडयन्त्र गरेमा,
- ग) सैनिक विद्रोह भएको स्थानमा आफू उपस्थित भएको अवस्थामा सैनिक विद्रोहलाई सकेसम्म रोक्ने प्रयास नगरेमा,
- घ) सैनिक विद्रोह गर्ने मनसाय राखेको वा षडयन्त्र भइरहेको थाहा पाई वा सैनिक विद्रोह गर्ने मनसाय छ वा षडयन्त्र भइरहेको छ भनी विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव माफिकको कारण हुँदाहुँदै पनि आफ्नो कमाण्डिङ्ग अधिकृत वा आफू भन्दा माथिको अधिकृतलाई त्यसको खबर नदिएमा,

ड) देशभक्ति र आफ्नो कर्तव्य पालनबाट विचलित भएमा वा त्यस्ता व्यक्तिलाई देश भक्ति र आफ्नो कर्तव्य पालनबाट विचलित गराएमा वा विचलित गराउने दुरुत्साहन गरेमा ।

शत्रु सम्बन्धी कसुर : देहायका कुनै कार्य गरेमा शत्रु सम्बन्धी कसुर गरेको मानिनेछ :-

- क) आफूले सुरक्षाको जिम्मा लिएको कुनै ग्यारिजन, किल्ला, चौकी, ठाउँको पालो पहरा छोडेमा वा नामदर्गी गरी शत्रुलाई सुम्पिदिएमा वा त्यस्तो काम गर्न गराउन कुनै कमाण्डिङ्ग अधिकृत वा अरू कसैलाई प्रेरित गराएमा वा विवश पारेमा,
- ख) शत्रुको सामू लाजमर्दो किसिमले हात हतियार खरखजाना, सरसामान फ्याँकेमा वा काथरपना झल्किने अन्य दुर्व्यवहार गरेमा,
- ग) युद्ध वा सैनिक कारवाही चलिरहेको समयमा ग्यारिजन, क्याम्प वा पल्टनलाई हरेस खुवाउने वा आतङ्कित गराउने उद्देश्यले झूठा खबर फैलाएमा,
- घ) नेपाल राज्य विरुद्ध हात हतियार उठाइराखेको कुनै व्यक्ति वा शत्रुसँग देशका विरुद्ध विश्वासघात हुने गरी पत्र व्यवहार वा गोप्य खबर आदान प्रदान गरेमा वा अन्य कुनै काम गरेमा,
- ड) शत्रुलाई हात हतियार, गोलीगद्दा, नगद जिन्सी लगायतका कुनै जिन्सी सर सामान दिई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा मद्दत गरेमा,
- च) नेपाली सेना वा त्यसको कुनै बल वा अङ्गलाई असफल बनाउने कुनै काम गरेमा,
- छ) विश्वासघात गरी वा काथरपना देखाई शत्रु समक्ष युद्धविरामको झण्डा उठाएमा,
- ज) कैदी बनेको शत्रुसँग राजीखुशीले मिलेर काम गरेमा वा शत्रुलाई सहयोग गरेमा,
- झ) युद्धबन्दी भई नरेहको कुनै शत्रुलाई जानी जानी आश्रय दिएमा वा रक्षा गरेमा, आदि ।

सैनिक अदालतको गठन:

- (क) कम्तीमा एकजना रथीबृन्द, दुईजना महासेनानी वा प्रमुख सेनानी र दुईजना सेनानी दर्जाका अधिकृत रहने गरी पाँचजना अधिकृत रहेको **जनरल सैनिक अदालत** ।
- (ख) कम्तीमा दुईजना सेनानी दर्जाका अधिकृत रहने गरी कम्तीमा तीनजना अधिकृत रहेको **समरी जनरल सैनिक अदालत** ।
- (ग) कम्तीमा दुई वर्ष आयुक्त पद प्राप्त गरेका मध्येबाट कम्तीमा तीनजना अधिकृत रहेको **डिष्ट्रिक्ट सैनिक अदालत** ।
- (घ) नेपाली सेनाको विभाग, फर्मेसन वा एकाइको कुनै कमाण्डिङ्ग अधिकृत रहेको एक व्यक्तिको **समरी सैनिक अदालत** अन्य कानून अन्तर्गतका कसुरहरु: यस ऐनको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने व्यक्तिले देहाय बमोजिमको कसुर गरेमा सो सम्बन्धी मुद्दा अन्य अदालतको क्षेत्राधिकारभित्र पर्नेछ:-

- क) हत्या,
- (क) बलात्कार
- (ख) यातना
- (ग) वेपत्ता ।

सैनिक अदालतबाट दिइने सजाय :

- (क) जन्म कैद गर्ने,
- (ख) १४ वर्षसम्म कैद सजाय गर्ने,
- (ग) भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी हटाउने वा भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी बर्खास्त गर्ने,
- (घ) दर्जा घटाउने,

- (ड) पाँच वर्षसम्म बढुवा रोक्का गर्ने,
 (च) जङ्गी कारवाहीमा गरिएको कसुरमा तीन महिनासम्मको तलब भत्ता कट्टा गर्ने
 (छ) क्षतिपूर्ति नभएसम्म तलब भत्ता रोक्का गर्ने,
 (ज) वढीमा दुई वर्षसम्म तलब वृद्धि रोक्का गर्ने,
 (झ) नसिहत दिने ।

नेपाली सेनामा कार्यरत व्यक्तिहरुको उमेरको हद

साधारणतर्फ

(क) महारथी	६१ वर्ष
(ख) रथी	५८ वर्ष
(ग) उपरथी	५७ वर्ष
(घ) सहायक रथी	५६ वर्ष
(ड) महासेनानी	५६ वर्ष
(च) प्रमुख सेनानी	५४ वर्ष
(छ) सेनानी	५३ वर्ष
(ज) सहसेनानी	५२ वर्ष
(झ) उपसेनानी	५१ वर्ष
(ञ) सहायक सेनानी	५० वर्ष

प्राविधिक तर्फ

(क) उपरथी	५८ वर्ष
(ख) सहायक रथी	५८ वर्ष
(ग) महासेनानी	५७ वर्ष
(घ) प्रमुख सेनानी	५६ वर्ष
(ड) सहायक सेनानीदेखि सेनानीसम्म	५५ वर्ष

नेपाली सेनाका अधिकृतहरुको पदावधि

साधारणतर्फ

(क) रथी	२ वर्ष
(ख) उपरथी	३ वर्ष
(ग) सहायक रथी	४ वर्ष
(घ) महासेनानी	५ वर्ष
(ड) प्रमुख सेनानी	५ वर्ष
(च) सेनानी (अधिकृत सेवाको कुल अवधि)	२० वर्ष

प्राविधिकतर्फ

(क) उपरथी	३ वर्ष
(ख) सहायक रथी	४ वर्ष
(ग) महासेनानी	५ वर्ष

(घ) प्रमुख सेनानी
सैनिक सेवा नियमावली, २०६९

५ वर्ष

राजपत्रमा प्रकाशित मिति: २०६९।१०।१०

नेपाली सेनामा रहने सेवा र समूह:

१. सैनिक साधारण सेवा
२. सैनिक प्राविधिक सेवा:
यस सेवामा रहने समूहहरू
(क) सैनिक स्वास्थ्य समूह
(ख) सैनिक इन्जिनियरिङ्ग समूह
(ग) पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य समूह
(घ) विकास निर्माण समूह
(ङ) अन्य प्राविधिक समूह
३. सैनिक प्राड सेवा
४. सैनिक हवाई सेवा:
यस सेवामा रहने समूहहरू-
(क) पाइलट समूह
(ख) हवाई सम्भार समूह
(ग) अन्य हवाई समूह
५. सैनिक विविध सेवा:
यस सेवामा रहने समूहहरू-
(क) पुजारी समूह
(ख) सैनिक कर्मचारी समूह
(ग) लेखा समूह
(घ) बन्दोबस्ती कार्य समूह
(ङ) स्यारिजन समूह
६. सैनिक अल्प सेवा

नेपाली सेनामा रहने पदहरूको वर्गीकरण

- (क) अधिकृततर्फ :- महारथी, रथी, उपरथी, सहायक रथी महासेनानी, प्रमुख सेनानी, सेनानी, सह सेनानी, उप सेनानी र सहायक सेनानी ।
- (ख) पदिकतर्फ :- प्रमुख सुवेदार, सुवेदार र जमदार ।
- (ग) बिल्लादारतर्फ:- हुद्दा, अमलदार र प्यूठ ।
- (घ) अन्य दर्जातर्फ :- सिपाही र फलोअर्स ।

पदपूर्तिको तरिका: नेपाली सेनाको साधारण सेवामा रिक्त देहायका पदहरू देहाय बमोजिम पूर्ति गरिने व्यवस्था छः

	पद	खुल्ला प्रतियोगिताद्वारा	बहुवाद्द्वारा	आन्तरिक प्रतियोगिताद्वारा
(क)	फलोअर्स	१००%	-	-
(ख)	सिपाही			
(ग)	प्युठ वा सोभन्दा माथि प्रमुख सवेदारसम्म	-	१००%	-
(घ)≠	सहायक सेनानी	७०%	१०%	२०%
ड	उपसेनानी र सोभन्दा माथिका पदहरू	-	१००%	-

खुल्ला प्रतियोगिताद्वारा पूर्ति हुने पदहरूको पैतालीस प्रतिशत पदसंख्या समावेशीकरणका लागि छुट्याई सो संख्यालाई शत प्रतिशत मानी देहाय बमोजिमका उम्मेदवारहरू बीचमा मात्र छुट्टाछुट्टै प्रतिस्पर्धा गराई पदपूर्ति गरिने छ ।

- (क) महिला - बीस प्रतिशत
- (ख) आदिवासी/जनजाती - बत्तीस प्रतिशत
- (ग) मधेशी - अठ्ठाईस प्रतिशत
- (घ) दलित - पन्ध्र प्रतिशत
- (ड) पिछडिएको क्षेत्र - पाँच प्रतिशत

नेपाली सेनाको साधारण सेवाका अधिकृत क्याडेट पदमा नियुक्ति हुनका लागि आवश्यक

- (१) नेपाली नागरिक,
- (२) कम्तीमा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण गरेको,
- (३) प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण गर्नेको हकमा दरखास्त दर्ता गर्ने अन्तिम मितिसम्म अठार वर्ष उमेर पूरा भई एक्काईस वर्ष ननाघेको र स्नातक तह उत्तीर्ण गर्नेको हकमा अठार वर्ष उमेर पूरा भई चौबीस वर्ष ननाघेको,
तर कम्तीमा दुई वर्षको सेवा अवधि पूरा गरी सैनिक आधारभूत तालिम गरेका बहालवाला सैनिकको हकमा दरखास्त दिने अन्तिम मितिसम्म छब्बीस वर्ष ननाघेको हुनु पर्नेछ ।
- (४) पुरुषको हकमा कम्तीमा पाँच फिट तीन इन्च र महिलाको हकमा कम्तीमा पाँच फिट उचाई भएको,
- (५) पुरुषको हकमा छाती नफुलाउँदा बत्तीस इन्च र फुलाउँदा चौतीस इन्च भएको,
- (६) पुरुषको हकमा कम्तीमा पचास किलोग्राम (एकसय दश पौण्ड) र महिलाको हकमा चालीस किलोग्राम (अठासी पौण्ड) तौल भएको,
- (७) स्वास्थ्य परीक्षणबाट योग्य ठहरिएको,
- (८) आखा माइनस दुई वा प्लस दुईभन्दा बढी कमजोर नभएको,
- (९) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय नपाएको,
- (१०) तत्काल कुनै राजनैतिक दलको सदस्य नरहेको,

- (११) कुनै अपराधिक गतिविधिमा संलग्न नभएको वा नरहेको,
- (१२) कुनै ध्वंसात्मक उद्देश्य भएको संस्थाको सदस्य नभएको वा नरहेको,
- (१३) नेपाल विरुद्ध जासुसी गरेको अभियोगमा सजाय नपाएको,
- (१४) मानव अधिकार र मानवीय कानूनको उल्लंघनमा सजाय नपाएको,
- (१५) भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी सेवा बर्खास्त नभएको,
- (१६) बहालवाला सैनिक व्यक्ति बाहेक अन्यको हकमा अविवाहित

पदपूर्ति समिति: नेपाली सेनामा रिक्त रहेको विभिन्न पदहरूको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगिताद्वारा छनौट गरी नियुक्तिको लागि सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको पदपूर्ति समिति रहने व्यवस्था छः

- (क) लोक सेवा आयोगको अध्यक्ष वा आयोगले तोकेको सो आयोगका सदस्य -अध्यक्ष
- (ख) मन्त्रालयको सचिव वा निजले तोकेको राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको अधिकृत -सदस्य
- (ग) कार्यरथी -सदस्य
- (घ) प्रधान सेनापतिले तोकेको सम्बन्धित विषयको विशेषज्ञ एक जना -सदस्य
- (ङ) भर्ना छनौट निर्देशनालयको निर्देशक -सदस्य-सचिव

परीक्षाको किसिम: (१) नेपाली सेनामा रिक्त रहेको सहायक सेनानी पदपूर्तिका लागि उम्मेदवारको छनौट गर्न देहायको परीक्षा लिनु पर्नेछः-

- (क) बियरिङ्ग परीक्षा
- (ख) प्रारम्भिक स्वास्थ्य परीक्षण
- (ग) शारीरिक परीक्षा,
- (घ) बौद्धिक परीक्षा (आई. क्यू.)
- (ङ) लिखित परीक्षा (अंग्रेजी, नेपाली, गणित र सामान्य ज्ञान)
- (च) गुणमापक परीक्षा (टेक्नीकल अफिसर, ग्रुप टेस्टिङ्ग अफिसर, इन्टरभ्युइड अफिसर र बोर्ड कन्फरेन्स)
- (छ) स्वास्थ्य परीक्षण
- (ज) बोर्ड अन्तरवार्ता ।

(२) नेपाली सेनामा रिक्त रहेको सिपाही पदपूर्तिका लागि उम्मेदवारको छनौट गर्न देहायको परीक्षा लिनु पर्नेछः-

- (क) शारीरिक परीक्षा,
- (ख) लिखित परीक्षा (सामान्य ज्ञान र नेपाली, अंग्रेजी, गणितको सामान्य जानकारी),
- (ग) स्वास्थ्य परीक्षण,

(घ) अन्तरवार्ता ।

((३) नेपाली सेनामा रिक्त रहेको फलोअर्स पदपूर्तिका लागि उम्मेदवारको छनोट देहायको परीक्षा लिनु पर्नेछ:-

(क) शारीरिक परीक्षा,

(ख) प्रयोगात्मक परीक्षा,

(ग) स्वास्थ्य परीक्षण,

(घ) अन्तरवार्ता ।

(४) नेपाली सेनामा रिक्त पदमा पदपूर्तिका लागि लिइने लिखित परीक्षा लोक सेवा आयोगबाट र अन्य परीक्षा नेपाली सेनाबाट सञ्चालन गरिनेछ ।

परीक्षाको पाठ्यक्रम: (१) नेपाली सेनामा खुल्ला प्रतियोगिता तथा आन्तरिक प्रतियोगिताद्वारा रिक्त पदमा पदपूर्ति गर्न आवश्यक पर्ने पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन गर्न देहाय बमोजिमको पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन समिति रहनेछ:-

(क) भर्ना छनोट निर्देशनालयको निर्देशक - अध्यक्ष

(ख) लोक सेवा आयोगको राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको प्रतिनिधि - सदस्य

(ग) मन्त्रालयको राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको प्रतिनिधि - सदस्य

(घ) पदपूर्ति समितिले तोकेको सम्बन्धित विषयको विशेषज्ञ एक जना - सदस्य

(ङ) भर्ना छनोट निर्देशनालयको अधिकृत प्रतिनिधि - सदस्य सचिव

(२) उपनियम (१) बमोजिमको पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन समितिबाट निर्माण तथा परिमार्जन भएको पाठ्यक्रम पदपूर्ति समितिबाट स्वीकृत भएपछि मात्र लागू हुनेछ ।

परीक्षणकाल: नेपाली सेनामा नियुक्ति भएको मितिबाट पुरुष सैनिक व्यक्तिको हकमा एक वर्ष र महिला सैनिक व्यक्तिको हकमा छ महिनाको लागि परीक्षणकालमा राखिनेछ ।

सरुवा सम्बन्धी व्यवस्था: देहायका सैनिक व्यक्तिलाई सरुवा गर्ने अधिकार देहायका अधिकारीलाई हुनेछ:-

(क) महासेनानीदेखि रथीसम्म प्रधानसेनापतिको सिफारिसमा नेपाल सरकार,

(ख) सहायक सेनानीदेखि प्रमुख सेनानीसम्म प्रधान सेनापति,

(ग) फलोअर्सदेखि पदिक दर्जासम्म सम्बन्धित प्रमुखको सिफारिसमा सैनिक संगठन

निर्देशनालय ।

बढुवा हुनाको लागि उम्मेदवार हुन चाहिने सेवा अवधि: अधिकृतस्तरको पदमा बढुवाका लागि उम्मेदवार हुने सैनिक व्यक्तिको अधिकृत क्याडेट तालिममा संलग्न भएको मितिले देहाय बमोजिमको सेवा अवधि पुगेको हुनुपर्नेछ :-

(क) उपसेनानी पदमा बढुवा हुन दुई वर्ष,

(ख) सह सेनानी पदमा बढुवा हुन छ वर्ष,

(ग) सेनानी पदमा बढुवा हुन दश वर्ष,

(घ) प्रमुख सेनानी पदमा बढुवा हुन सोह वर्ष,

(ङ) महासेनानी पदमा बढुवा हुन उन्नाईस वर्ष,

(च) सहायक रथी पदमा बढुवा हुन एकाईस वर्ष,

(छ) उपरथी पदमा बढुवा हुन तेईस वर्ष,

(ज) रथी पदमा बढुवा हुन चौबीस वर्ष ।

बढुवाको आधार: (१) नेपाली सेनाको जुनसुकै पदमा बढुवा हुनका लागि देहाय बमोजिमको आधार पूरा गरेको हुनु पर्नेछ:-

(क) तोकिए बमोजिमको तालिम पूरा गरेको,

(ख) सैनिक अधिकृतको लागि तोके बमोजिमको शैक्षिक योग्यता भएको

(ग) कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनमा योग्य देखिएको..

(घ) न्यूनतम सेवा अवधि पूरा भएको,

(ङ) स्वास्थ्य वर्गीकरण (मेडिकल क्याटागोरी) मा योग्य ठहरिएको ।

बढुवा गर्ने अधिकारी: (१) प्रधान सेनापति बाहेक नेपाली सेनाका अन्य पदमा बढुवा गर्ने अधिकार बढुवा समितिको सिफारिसमा देहायको अधिकारीलाई हुनेछ:-

(क) महासेनानीदेखि रथीसम्मको पदमा नेपाल सरकार,

(ख) “सहायक सेनानीदेखि प्रमुख सेनानीसम्मको पदमा प्रधान सेनापति,

(ग) प्रमुख सुवेदारको पदमा कार्यरथी,

(घ) जमदार र सुवेदारको पदमा सम्बन्धित पृतनाप्रमुख वा बाहिनी प्रमुख वा निर्देशक,

(ङ) प्यूठदेखि हुद्दासम्मको पदमा सम्बन्धित युनिटप्रमुख वा कार्यालय प्रमुख ।

बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार हुन नपाउने:

(क) निलम्बन भएकोमा निलम्बन भएको अवधिभर

(ख) बढुवा रोका भएकोमा रोका भएको अवधिभर,

(ग) तल्लो पदमा घटुवा भएकोमा सो भएको मितिले एक वर्षसम्म,

(घ) नसिहत पाएकोमा नसिहत पाएको मितिले एक वर्षसम्म

(ङ) कुनै कसूरको सम्बन्धमा कोर्ट अफ इन्क्वाइरी वा ऐनको दफा ६२ बमोजिमको समितिबाट छानवीनको क्रममा रहेको वा मुद्दा दायर भएकोमा अदालतबाट सफाई नपाएसम्म,

(च) विशेष नियुक्ति पाई विदेशमा कार्यरत रहने अधिकृतको हकमा निजले गरेको शर्तनामामा उल्लेख भएको अवधिभर,

(छ) निजी प्रयासमा अध्ययन वा तालिम गर्नका लागि विदेश बसेकोमा शर्तनामामा उल्लेख भएको अवधिभर,

(ज) मानव अधिकार र मानवीय कानूनको उल्लंघन हुने कार्य गरेको भनी अदालतबाट ठहर भएमा,

(झ) स्वास्थ्य वर्गीकरण एमईडिडिआईसिसिओएस-जी मा दुई भन्दा बढी भएमा,

कार्यवाहक बढुवा: तोके बमोजिमको तालिम पूरा नगरेका तर बढुवाका लागि सम्भाव्य उम्मेदवार भई सकेको सहसेनानी देखि रथी दर्जासम्मका सैनिक व्यक्तिलाई एकतह माथिको पद खाली रहेको अवस्थामा देहाय बमोजिमको सेवा अवधि पूरा गरेको भए बढुवा समितिले कार्यवाहक बढुवाका लागि सिफारिस गर्न सक्नेछः-

(क)	सहसेनानीका लागि	५ वर्ष
(ख)	सेनानीका लागि	९ वर्ष
(ग)	प्रमुख सेनानीका लागि	१३ वर्ष
(घ)	महासेनानीका लागि	१७ वर्ष
(ङ)	सहायक रथीका लागि	२० वर्ष
(च)	उपरथीका लागि	२२ वर्ष
(छ)	रथीका लागि	२३ वर्ष

वैदेशिक तालिम र सेमिनारमा छनौटको आधार

- (क) स्वदेशमा गरेको तालिमको नतिजाको मर्यादाक्रम अनुसार,
- (ख) तालिम र सेमिनार आयोजना गर्ने / संस्थाले तोकेको योग्यता र दर्जा अनुसार,
- (ग) सम्बन्धित पदको जेष्ठता अनुसार,
- (घ) विशेषज्ञ तालिमका लागि प्राप्त सिटमा सम्बन्धित ट्रेडको आवश्यकता र जेष्ठता अनुसार,
- (ङ) कुनै अधिकृत कमाण्ड वा कार्य व्यवस्ततामा रहे निज भन्दा मुनिको जेष्ठता अनुसार,
- (च) विदेश तालिम / सेमिनारमा सहभागी हुने कम अवसर पाए अनुसार,

विदाका किसिम: सैनिक व्यक्तिले देहाय बमोजिमका विदा पाउनेछः-

- (क) भैपरी आउने र पर्व विदा - ६ दिन + ६ दिन गरी १२ दिन
- (ख) घर विदा - १२ दिन काम गरेबापत १ दिन । १८० दिनसम्म मात्र सञ्चित गर्न पाइने ।
- (ग) बिरामी विदा - एक वर्षमा १२ दिन
- (घ) विशेष बिरामी विदा- बढीमा १ वर्षसम्म
- (ङ) प्रसूति र प्रसूति स्याहार विदा - प्रसूति विदा ९८ दिन । बेतलवी प्रसूती विदा थप ६ महिना । प्रसूति स्याहार विदा १५ दिन
- (च) किरिया विदा- १५ दिन

(छ) अध्ययन विदा-शुरुमा ३ वर्ष सम्म र थप २ वर्ष

(ज) सट्टा विदा ।

अध्ययन विदामा गई अध्ययन पूरा गरी फर्केर आई आफ्नो सेवामा देहाय बमोजिमको अवधिसम्म अनिवार्य रूपमा सेवा गर्ने गर्नुपर्दछः

क्र. सं.	अध्ययन अवधि	सेवा गर्नु पर्ने न्यूनतम अवधि
(क)	३ महिना सम्म	१ वर्ष
(ख)	३ महिना देखि ६ महिना सम्म	१.५ वर्ष
(ग)	६ महिना देखि ९ महिना सम्म	२ वर्ष
(घ)	९ महिना देखि १ वर्ष सम्म	३ वर्ष
(ङ)	१ वर्ष देखि २ वर्ष सम्म	४ वर्ष
(च)	२ वर्ष देखि ३ वर्ष सम्म	५ वर्ष
(छ)	३ वर्ष देखि ४ वर्ष सम्म	७ वर्ष
(ज)	४ वर्ष देखि ५ वर्ष सम्म	८ वर्ष

बिदा दिने अधिकारी: अध्ययन विदा बाहेक अन्य विदाको स्वीकृति देहायका अधिकारीले दिन सक्नेछन्:-

- (क) प्रधान सेनापतिका लागि रक्षामन्त्री,
- (ख) उपरथी तथा रथी वा सो सरहका लागि प्रधान सेनापति,
- (ग) सहायक सेनानी तथा सोभन्दा माथि सहायक रथीसम्मका लागि विभागीय प्रमुख वा कार्यालय प्रमुख,
- (घ) फलोअर्स तथा सोभन्दा माथि प्रमुख सुवेदारसम्मका लागि सम्बन्धित कार्यालय प्रमुख ।
- (ङ) अध्ययन विदा नेपाल सरकारले स्वीकृत गर्नेछ ।

अनिवार्य अवकाश: नेपाली सेनाको सैनिक साधारण सेवामा कार्यरत अधिकृत बाहेक अन्य सैनिक व्यक्तिको देहाय बमोजिम उमेर पुगेपछि निजलाई सेवाबाट अवकाश दिइनेछ:-

- (क) प्रमुख सुवेदार ५० वर्ष
- (ख) सुवेदार ४९ वर्ष
- (ग) जमदार ४८ वर्ष
- (घ) हुदा ४७ वर्ष
- (ङ) अमल्दार ४७ वर्ष
- (च) प्युठ ४६ वर्ष
- (छ) सिपाही ४६ वर्ष
- (ज) फलोअर्स ५५ वर्ष

निवृत्तिभरण (१) संवत् २०६० साल वैशाख २८ गतेभन्दा अघि नेपाली सेनामा भर्ना हुने देहायका सैनिक व्यक्तिले देहायका सैनिक व्यक्तिले देहाय बमोजिमको अवधि वा सोभन्दा बढी अवधिसम्म सेनामा सेवा गरेपछि सेवाबाट अवकाश पाएको मितिदेखि निवृत्तिभरण पाउनेछ:-

- (क) सहायक सेनानी र सोभन्दा माथि महारथीसम्म २० वर्ष
- (ख) जमदार, सुवेदार र प्रमुख सुवेदार १७ वर्ष

(ग) फलोअर्स र सोभन्दा माथि हुद्दासम्म १६ वर्ष
 (२) संवत् २०६० साल वैशाख २८ गतेभन्दा पछि नेपाली सेनामा भर्ना हुने देहायका सैनिक व्यक्तिले देहायका सैनिक व्यक्तिले देहाय बमोजिमको अवधि वा सोभन्दा बढी अवधिसम्म सेनामा सेवा गरेपछि सेवाबाट अवकाश पाएको मितिदेखि निवृत्तिभरण पाउनेछः-

(क) सहायक सेनानी र सोभन्दा माथि महारथीसम्म	२० वर्ष
(ख) सुवेदार र प्रमुख सुवेदार	१९ वर्ष
(ग) जमदार	१८ वर्ष
(घ) प्युठ, अमल्दार र हुद्दा	१७ वर्ष
(ङ) फलोअर्स र सिपाही	१६ वर्ष

सन्ततिवृत्ति र शैक्षिकवृत्ति: मृतक वा अशक्त सैनिक व्यक्तिको बढीमा दुई सन्ततीलाई मृतक वा अशक्त सैनिक व्यक्तिको बहाल रहेको पदको शुरु तलब स्केलको देहाय बमोजिमको प्रतिशतका दरले मासिक सन्ततिवृत्ति दिइनेछः-

(क) सहायक सेनानी र सोभन्दा माथि महारथीसम्म	१० वर्ष
(ख) जमदार र सोभन्दा माथि हुद्दासम्म	१२ वर्ष
(ग) प्युठ र सोभन्दा माथि हुद्दासम्म	१३ वर्ष
(घ) फलोअर्स र सिपाही	१४ वर्ष